

ADATTÁR.

Egy elveszettnek hitt valószínű Korvin-kódexről.

Ismeretes, hogy a Korvina kétségtelen görögnyelvű kéziratai csupán a budai műhelyben készült kötésükön alkalmazott címerről ismerhetők fel. Ha tehát valamely görög kézirat használható kötésben került MÁTYÁSHoz, akkor a kódexnek a Korvinába tartozása ma már csakis a többé-kevébbé valószínű hagyományok alapján dönthető el. Ez az eset áll fenn pl. az egykori müncheni Hof- u. Staatsbibliothek C. gr. 157. jelzetű POLYBIUS-kéziratánál, melyről Henry SIMONSFELD nagy valószínűséggel kimutatta, hogy az eredetileg a Korvina része volt s KÁZMÉR brandenburgi választófejedelem katonái közvetítésével került Budáról OBSOPOEUS Vince birtokába.¹

Az a kézirat, melyről az alábbiakban szó lesz, szintén kötve került MÁTYÁS király budai gyűjteményébe s így semmi kétségtelen bizonyítékunk sincs a Korvinába tartozása mellett. Csupán régi hagyomány hozza a budai könyvtárral kapcsolatba, aminek azonban különös súlyt kölcsönöz az a körülmény, hogy kéziratunk a XVI. század folyamán BRASSICANUS tulajdonában volt, aki több kétségtelen Korvin-kódexet is magáénak mondhatott. A kéziratot azután WEINBERGER szerint² 1739-ben a bécsi szervita-kolostor könyvtárosa szerezte meg a zsigváron s F. C. ALTER az Allgem. Liter. Anzeiger 1797. évfolyamában, mint a szervita-kolostor tulajdonát, tüzetesebben leírta. E leírás szerint a díszes kisfólió hártyakézirat JAMBlichus *De philosophia Pythagor.* c. művét tartalmazta s a következő kolofonnal volt ellátva: «αὐτὴ ἡ βιβλος ὑπάρχει ἰωάννου θεσσαλοῦ τοῦ σκουταριώτου μετέγραψεν δὲ ἐν φλωρεντία.» WEINBERGER az eredetileg 7. sz. a. őrzött kódexet 1907-ben hiába kereste a szerviták bécsi rendházában. Mint írja «mir wurde am 16. Juli 1907 nach wiederholten, von mehreren Konventualen in der lebenswürdigsten Weise vorge-

¹ V. ö. Magyar Könyvszemle. 1908. évf. 193—94. l.

² Beiträge zur Handschriftenkunde I. Wien, Sitzungsberichte der phil.-hist. Kl. CLIX: 6. sz. 66. l.

nommenen Nachforschungen mitgeteilt, dass sich die Hs. seit langer Zeit nicht mehr im Servitenkloster finde.»¹ WEINBERGER beérte ennyivel s nem vette észre, hogy az áltata a bécsi szervitáknál hiába keresett kódex azonos a British Museum *Addit. Ms. 21165.* jelzetű kéziratával, melyet pedig műve egy korábbi jegyzetében² maga is emleget. Pedig ha elolvasta volna e kódex rövid leírását a British Museum *Catalogue of additions to the Manuscripts in the British Museum, 1854—60. Additional MSS 19.720—24.026.* című Londonban 1875-ben megjelent kiadványában, úgy okvetlenül rá kellett volna jönnie, hogy az általa keresett kézirat jelenleg Londonban van. E katalogusban u. i. a 21.165. sz. kéziratról ez áll: «Ἰαμβλίχου χαλκιδέως λόγος περὶ τῆς πυθαγορικῆς αἰρεσέως» at the end is written: «αὕτη ἡ βιβλος ὑπάρχει Ἰωάννου θειταλοῦ τοῦ σκουταριώτου' μετέγραψεν δὲ ἐν φλωρεντία.» Vellum; XV th cent; in the original binding of stamped leather. •

Noha a bécsi szervita-kolostorból eltűnt s a British Museumban meglévő JAMBlichus-kódex teljesen azonos kolofonja már egymagában is döntő bizonyíték amellet, hogy az *Addit. Ms. 21.165.* jelzetű kézirat nem lehet más, mint a BRASSICANUS tulajdonában volt kézirat, mégis szerettem volna bővebb leírást kapni a kódexről. Minthogy a mai nehéz viszonyok között arról nem lehetett szó, hogy a helyszínére utazzam, kénytelen voltam levélbeli felvilágosítást kérni Julius P. GILSON úrtól, a British Museum kéziratosztálya vezetőjétől, aki valóban lekötelező szolgálatkésztséggel bocsájtotta rendelkezésemre 1923. júl. 12-én kelt levele kapcsán a szükséges adatokat. Szívességeért itt is hálás köszönetet mondok. A tőle nyert felvilágosítások azután mindenben igazolták föltevésemet. A kódex első födelének belső oldalán u. i. az előző tulajdonosokra vonatkozó következő két följegyzés olvasható: «*Jo: Fridericus Brassicanus Apº 1635*» és «*Liber est Johannis Alexandri Brassicani Philosophi ac Juriconsulti.*»

A 28×19 cm nagyságú finom fehér hártýára, jó ~~min~~ ^{Xⁿ}uscula írással másolt, nagyrészt jókarban lévő kéziratot az értekezés címlapján álló festett kezdőbetű diszítí. A címfelírások s egykorú marginálisjegyzetek piros tintával vannak írva. A másolat, mint a kolofonból kitetszik, Firenzében készült. Másolója a XV. század egyik legszorgalmasabb scriptora volt, akitől az 1442 májusától 1494 októberig terjedő

¹ U. o.

² I. m. 58. l. 1. jegyzet.

időből számos Firenzében másolt kéziratot ismerünk. Ez a Joannes Tettalos (Skoutariotes) főleg V. MIKLÓS pápa számára dolgozott, aki könyvek beszerzése céljából utazásokra is küldötte. A MEDICIEKKEL is állandó összeköttetésben állott.¹ Tekintettel arra, hogy úgy VITÉZ János, mint MÁTYÁS király épen Firenzéből igen sok kéziratot vásárolt, kódexünk másolójának tartózkodási helye csak megerősíti azt a föltevést, hogy e kódex akár közvetlenül, akár VITÉZ könyvtárán keresztül jutott a budai királyi gyűjteménybe. Eredeti bőrkötése GILSON úr szíves közlése szerint kifogástalan állapotban maradt fenn. A rendelkezésemre bocsátott vázlat szerint a bekötés a felső-olaszországi és a Korvin-kötésekről egyaránt jól ismert aranygyöngyökkel és paszomántfonadékból alakított mintázattal van díszítve; a hármás keretének közbülsőjén alkalmazott virággallyas bélyegzője pedig mintha azonos volna azzal a bélyegzővel, mely a British Museum *Add. MS. 23925.* jelzetű kódexének kötésén is előfordul s valószínűleg Velencében készült 1475 táján. E bélyegző hasonmása látható az *Early stamped Bindings in the British Museum* (1922) c. kiadvány IX. táblájának 9. ábráján.

Mínthogy GILES úr vörös marginális-jegyzeteket is említ, nem lehetetlen, hogy e kódex egykor VITÉZ János birtokában volt, aki tudvalevően piros tintával szokta volt emendálni könyveit. Ezt azonban csakis a helyszínen dönthetné el VITÉZ kézírásának valamely ismerője.

Hogyan s mikor került az 1796-ban még a bécsi szervitáknál volt kódex a londoni világhírű gyűjteménybe, oly kérdés, melyre a M. N. Múzeum kéziratára adja meg a feleletet. Losonczi FARKAS Lajos kiváló bibliofilünknek a *Qu. hung. 2079.* jelzet alatt őrzött jegyzetei között olvassuk ugyanis, hogy Farkas kéziratunkat már 1837-ben BEARZI apát, a nápolyi király bécsi ügyvivőjének gyűjteményében látta s meg is szerezhette volna, ha a gyöngye termés következtében ép akkor nem kellett volna megszorítania kiadásait. Így a BEARZI-féle gyűjtemény 1854-ben 42.000 frankon TROSS Edwin párisi könyvkereskedő birtokába jutott, akitől aztán a JAMBlichus-kódexet 1855-ben 800 frankon váltotta magához a British Museum. GULYÁS PÁL.

¹ VOGEL u. GARDTHAUSEN: *Die griechischen Schreiber des Mittelalters u. der Renaissance.* (Beihefte zum Zentralbl. f. Bibliothekswesen. XXXIII.) Leipzig, 1909. 297. l.